TÜRKÇE
5.SINIF

PARAGRAFLARI TANIYALIM

eyup_hayta

Okuduğumuz metinler; bir varlığı tasvir etme, bir olayı aktarma veya bir konuyu ayrıntılarıyla sunma amacına göre farklı yapısal özellikler gösterir. Bu çalışma kağıdı, temel paragraf türlerini ve bu türlerin ayırt edici niteliklerini kavramana yardımcı olacaktır. Belirtilen ayırt edici özellikleri gözden geçirdikten sonra uygulama etkinliklerine geçiş yapabilirsin.

1.BETİMLEME PARAGRAFI

Betimleme paragrafı (tasvir etme); bir varlığı, bir mekanı, bir kişiyi veya bir manzarayı sözcüklerle resmetme sanatıdır. Okuyucunun zihninde o şeyin canlanmasını, adeta bir fotoğraf karesine bakıyormuş gibi hissetmesini amaçlar. Betimleme yaparken sadece görme duyusuna değil; koku, ses, dokunma ve tat alma duyularına da hitap edilir.

Betimleme Paragrafının Temel Özellikleri

- **Sıfatlar başroldedir**: Varlıkların niteliklerini (rengini, şeklini, durumunu) anlatmak için bolca sıfat kullanılır.
- **Gözlem gücüne dayanır**: Ayrıntılar titizlikle seçilir.
- **Durağandır:** Genellikle olay akışı durur ve yazar o anki manzarayı veya nesneyi detaylandırır.
- **Duyulara hitap eder**: "Rüzgarın serinliği", "eski kitabın küf kokusu", "sararmış sayfalar" gibi ifadeler kullanılır.

2.ÖYKÜLEME PARAGRAFI

Öyküleme paragrafı, bir olayı veya birbiriyle bağlantılı olaylar dizisini; yer, zaman ve kişi unsurlarına bağlayarak anlatma biçimidir. Betimleme bir "fotoğraf" ise öyküleme bir "film" gibidir çünkü içinde hareket ve zaman akışı vardır.

Öyküleme paragrafında okuyucuya "Ne oldu?" sorusunun cevabı verilir.

Öyküleme Paragrafının Temel Özellikleri

- **Hareket vardır**: Olaylar bir akış içindedir. Kişiler bir yerden bir yere gider, konuşur veya bir eylem gerçekleştirir.
- **Zaman akışı devam eder**: Olaylar "önce, sonra, o sırada" gibi zaman belirteçleriyle birbirini izler.
- **Merak unsuru bulunur**: Okuyucuda "Acaba sonunda ne olacak?" hissi uyandırılır.
- **Dört temel unsur yer alır:** Olay, Kişi, Yer ve zaman mutlaka bulunur (bazıları belirgin olmasa da hissettirilir).

3.TANITMA PARAGRAFI

Tanıtma paragrafı; bir yazının, bir eserin, bir kişinin veya bir konunun ana hatlarını belirginleştirerek okuyucuya sunan, ilgi uyandırmayı ve ön bilgi vermeyi amaçlayan giriş niteliğindeki metin bölümüdür.

Tanıtma Paragrafının Temel Özellikleri

- **Merak uyandırır**: Okuyucunun konuyla bağ kurmasını sağlar ve okuyucuyu yazının devamını okumaya teşvik eder.
- **Sınırları belirler**: Tanıtılan şeyin (kitap, proje, kişi vb.) ne olduğunu, kapsamını ve temel amacını kısaca özetler.
- **Genelden özele geçer**: Genellikle geniş bir çerçeveden başlayıp tanıtılacak ana nesneye odaklanır.
- **Net ve akıcıdır**: Karmaşık detaylara girmeden açık ve anlaşılır bir dil kullanır.

UYGULAMA ETKİNLİKLERİ

1

Odanın köşesinde, tavanı zorlayan büyük bir ahşap kitaplık yükseliyordu. Deri ciltli, kenarları yaldızlı kitapların arasından sızan o hafif küf ve eski kağıt kokusu, odanın rutubetli havasıyla birleşmişti. Güneş ışığı, pencerenin kirli camından sızıp raflara düştüğünde, havada uçuşan toz zerreleri minik yıldızlar gibi parlıyordu.

2

Kapıyı hızla açtı, içeri girdi ve anahtarı masanın üstüne fırlattı. Soluk soluğaydı. Hemen ceketini çıkardı, koltuğun üstüne attı ve bilgisayarını açmak için masasına yöneldi. Tam oturacaktı ki masanın üzerinde, kendisine hitaben yazılmış, tanıdık olmayan zarif bir zarf gördü. Bir an tereddüt etti. Sonra yavaşça zarfa uzandı, zarfı eline aldı ve dikkatle açtı. İçinden tek bir fotoğraf çıktı.

www.haytaakademi.com

TÜRKÇE
5.SINIF

PARAGRAFLARI TANIYALIM

eyup_hayta

3 Çalışma kağıdının ikinci sayfasında, içinde örnekler verilmiş, kenarları mavi çizgili zarif kutucuklar yer alıyor. Kağıdın genelinde kullanılan pastel tonlar, okuyucunun gözünü yormayan yumuşak bir arka plan oluşturmuş. Sol üst köşede ise renkli bir logo ve yine sağ üst köşede sosyal medya kullanıcı adı dikkat çekiyor. Çalışmada kullanılan kutucuklar etkinliğe dinamik bir hava katmış.

4 Mahallemizin en renkli siması balıkçı Osman amca, her sabah gün doğmadan limandaki yerini alırdı. Güneşten iyice yanmış, derin çizgilerle kaplı yüzünde her zaman babacan bir gülümseme vardı. Üzerinden hiç eksik etmediği çok cepli, soluk yeşil yeleği adeta onun bir parçası gibiydi. Beyazlaşmış gür kaşlarının altından çakmak çakmak bakan mavi gözleri, denizin uçsuz bucaksız huzurunu yansıtırdı.

5 Çocuk edebiyatının sevilen yazarlarından Fatih Tuncay'ın kaleminden çıkan "Kum Saati", heyecan dolu bir serinin kapılarını aralıyor. Seri, okurları zamanın ve dostluğun iç içe geçtiği sürükleyici bir serüvene davet ediyor. Serinin genelinde işlenen cesaret ve dayanışma temaları, yazarın sade ve akıcı anlatımıyla 10-12 yaş grubundaki çocukların dünyasına hitap ediyor.

6 Ayşe çantasını hızla karıştırdı ama anahtarı bir türlü bulamadı. Kalbi hızla çarpmaya başladı. Tam o sırada ceketinin cebindeki sertliği hissetti. Elini attığında anahtarın orada olduğunu gördü ve derin bir nefes alarak kapıya yöneldi. Kilidi yavaşça çevirdi ve içeri girdi.

7 Cumhuriyet Ortaokulu, 1950 yılından beri eğitim veren köklü bir kurumdur. Bünyesinde modern laboratuvarlar, geniş bir spor salonu ve binlerce kitaptan oluşan bir kütüphane barındırmaktadır. Okul, akademik başarılarının yanı sıra sanat ve spor alanındaki projeleriyle de bölgenin en prestijli okulları arasında yer almaktadır.

8 Pencerenin dışındaki dünya, bembeyaz ve sessiz bir örtüyle kaplanmıştı. Ağaçların dalları karın ağırlığıyla hafifçe yere doğru eğilmiş, kristal gibi parlıyordu. Havada keskin, taze bir soğuk vardı ve her nefes alışta insanın göğsünü sızlatıyordu. Uzaklarda, bacalardan yükselen gri dumanlar ağır ağır gökyüzüne karışıyordu.

9 Köşeyi döner dönmez eski dostuyla burun buruna geldi. İki dost bir an duraksayıp şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. Ardından aynı anda kahkahalar atarak birbirlerine sarıldılar. Yılların özlemiyle yakındaki bir kafenin önündeki sandalyelere oturdular ve uzun uzun eski günlerden konuştular.

10 İstanbul, Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan, dünyada eşi benzeri olmayan bir şehirdir. Binlerce yıllık tarihi boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan bu metropol; camileri, sarayları ve eşsiz boğaz manzarasıyla tanınır. Kültürel zenginliği ve dinamik yapısıyla her yıl milyonlarca turisti ağırlayan bir cazibe merkezidir.

www.haytaakademi.com